

Πρώτες εκτιμήσεις μετά την επικράτηση του “Brexit” στο βρετανικό δημοψήφισμα

Η επιλογή της εξόδου από την Ευρωπαϊκή Ένωση επικράτησε με ποσοστό περίπου 52% (σχεδόν 17,5 εκ. ψήφοι) στο δημοψήφισμα της Πέμπτης 23/6 στην Βρετανία, μάλιστα σε συνθήκες υψηλής συμμετοχής (72%). Πρόκειται για εξέλιξη **ιστορικής σημασίας**, που ανοίγει την πόρτα σε ραγδαίες εξελίξεις στην Ευρώπη και παγκόσμια.

1. Για ακόμα μια φορά, τα διεθνή αστικά/ιμπεριαλιστικά επιτελεία και ΜΜΕ επιχείρησαν και επιχειρούν να ταυτίσουν το “Brexit” με μια αντιδραστική, εθνικιστική, ξενοφοβική ρητορεία (κυρίως από το UKIP (Κόμμα Ανεξαρτησίας) του Φάρατζ). Πρόκειται για σύνηθες **τέχνασμα**, επανειλημμένα επιστρατευμένο και σε άλλες χώρες (π.χ. στο πρόσφατο δημοψήφισμα στην Ολλανδία, όπου απορρίφθηκε η συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Ουκρανίας).

Ταυτίζουν σκόπιμα την αντίθεση στην ΕΕ με την ακροδεξιά, το ρατσισμό, τον εθνικισμό και ακόμα τον φασισμό, με την απειλή της αποσταθεροποίησης και των πολέμων – ενώ οι ίδιοι και τα κόμματά τους εμφανίζονται ως δημοκράτες, προοδευτικοί, υπερασπιστές της ειρήνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της «ανοιχτής κοινωνίας», των... μεταναστών (που δολοφονούν στα σύνορα της Ευρώπης Φρούριο)!

Τελευταία ανακάλυψή τους ο λεγόμενος **«λαϊκισμός»**: μια ταμπέλα που κολλάνε περιφρονητικά σε ό,τι θυμίζει (ας είναι κι από μακριά) εργατικά και κοινωνικά δικαιώματα, εθνική και λαϊκή κυριαρχία, μια αντίσταση ή απλά διαφορετική άποψη απέναντι στις πολιτικές τους, στον απόλυτο έλεγχο της εξουσίας απ’ τους εκλεκτούς τους. Μ’ αυτό το προπέτασμα καπνού προσπαθούν (όλο και πιο μάταια) να δικαιολογούν τη λυσσασμένη υπεράσπισή τους στην αντιδραστική ΕΕ. Και μόνο το γεγονός ότι οι ψήφοι υπέρ του “Brexit” έφτασαν τις 17,5 εκ. ενώ αυτές του UKIP στις τελευταίες εκλογές ήταν 3,5 εκ., αρκεί για να γελοιοποιήσει αυτούς τους αδίστακτους προπαγανδιστές.

2. Η ψήφος υπέρ του “Brexit” είχε **πολύ έντονα ταξικά χαρακτηριστικά**. Ήταν επιλογή εκατομμυρίων εργαζόμενων, άνεργων και φτωχών λαϊκών μαζών (ειδικά στις πιο

υποβαθμισμένες περιοχές της Βρετανίας), που έχουν πληγεί βάνουσα από την αποβιομηχάνιση, την ανεργία, την υποβάθμιση των κοινωνικών υπηρεσιών κ.λπ. Από όλες αυτές τις επιθέσεις του κεφαλαίου, την οικονομική και κοινωνική καταστροφή που φέρουν την αδιάψευστη σφραγίδα της ΕΕ, των νεοφιλελεύθερων πολιτικών που ενορχηστρώνει μαζί με τους ντόπιους υποστηρικτές της. Μια τέτοια **πόλωση** επεκτείνεται σήμερα σε όλη την Ευρώπη: η αντίθεση στην ΕΕ (με διάφορες μορφές και αφορμές) εκδηλώνεται από όλο και μεγαλύτερες μάζες της εργατικής τάξης και των φτωχών λαϊκών στρωμάτων - αφήνοντας στο στρατόπεδο των υποστηρικτών της ΕΕ όλο και πιο μόνους το μεγάλο κεφάλαιο, την οικονομικοπολιτική ελίτ και ένα στρώμα καλοχορτασμένων υπηρετών τους.

3. Σίγουρα η περίπτωση της Βρετανίας έχει ιδιομορφίες, δεν είναι ταυτόσημη μ' αυτή πολλών άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Η Βρετανία είναι μια μεγάλη οικονομία και μια ιμπεριαλιστική δύναμη (παρά την πολύ σοβαρή κρίση και υποχώρησή της), δεν ήταν στο Ευρώ (όπως π.χ. οι δύο μεγαλύτερες ευρωπαϊκές οικονομίες, Γερμανία και Γαλλία), έχει το διεθνές χρηματοπιστωτικό κέντρο του Σίτι, είχε παραδοσιακά μια «ειδική» σχέση με την ΕΕ - ενώ σημαντικά τμήματα του βρετανικού ιμπεριαλισμού έχουν τη δυνατότητα αναζήτησης πιο «αυτόνομων» εναλλακτικών προσανατολισμών (π.χ. ενός ενδιάμεσου ρόλου ανάμεσα στις ΗΠΑ και την υπόλοιπη Ευρώπη). Ωστόσο, δεν μπορεί να υπάρχει αμφιβολία ή θόλωμα του αποτελέσματος: **το στοιχείο που κυριάρχησε στο "Brexit"** δεν ήταν η τάδε ιδιαιτερότητα ή η δεινά ενδοαστική αντίθεση - **ήταν η απόρριψη της ΕΕ**, των πολιτικών της, του πολιτικού προσωπικού που την οικοδομεί και την υπερασπίζεται.

4. Η ψήφος υπέρ του "Brexit" είναι επίσης αποτέλεσμα:

α) Της πολιτικής κρίσης, που εξαπλώνεται σε όλη την Ευρώπη (και όχι μόνο) και εκφράστηκε έντονα στην Βρετανία με αφορμή και το δημοψήφισμα. Τα παραδοσιακά κόμματα και πολιτικό προσωπικό της αστικής τάξης (στην Βρετανία, Συντηρητικοί και Εργατικοί) όχι μόνο έχουν στιγματιστεί ανεπανόρθωτα από την εφαρμογή των σκληρών νεοφιλελεύθερων πολιτικών, αλλά και αποδεικνύονται ανίκανα να προσφέρουν οποιοδήποτε θετικό σχέδιο διεξόδου απ' την κρίση (η εκστρατεία φόβου υπέρ του "Brexit" (της παραμονής της Βρετανίας στην ΕΕ) είναι ένα ακόμα παράδειγμα). Με αποτέλεσμα να χάνουν την επαφή τους με τις λαϊκές μάζες, να οδηγούνται σε κρίση, θρυμματισμό και αποσύνθεση. Κλεισμένα σ' έναν γυάλινο πύργο με την επιγραφή «Μένουμε Ευρώπη», θέλουν τίποτα να μη διαταράξει τη «χρυσή βροχή» των κερδών και της εξουσίας τους - γι' αυτό δεν βλέπουν, δεν ακούνε, δεν καταλαβαίνουν τίποτα, αυταπατώνονται ότι μπορούν εσαεί να ποδηγετούν τους λαούς με στημένες δημοσκοπήσεις, άθλια τεχνάσματα και ιταμά τελεσίγραφα. Χθες οι «δικοί μας» Παπανδρέου, Σαμαράς, Βενιζέλος (ο Τσίπρας έχει πάρει σειρά), τώρα οι Ολάντ,

Κάμερον κ.ά. Αυτός ο ξεπεσμός των παραδοσιακών εκπροσώπων της αστικής τάξης προχωράει πλέον και στις πιο κύριες ιμπεριαλιστικές χώρες – και αφήνει **ένα τεράστιο πολιτικό και στρατηγικό κενό**, που δυσκολεύει εξαιρετικά τη διαχείριση της κρίσης του καπιταλιστικού συστήματος.

β) Των εργατικών και λαϊκών αγώνων. Στην ίδια την Βρετανία, που τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια αναζωογόνηση των απεργιών, κινητοποιήσεων κ.λπ. Στην υπόλοιπη Ευρώπη (Βέλγιο, Ιταλία κ.ά.) με προφυλακή τον σκληρό αγώνα εργαζόμενων και νέων στη Γαλλία ενάντια στην κατεδάφιση των εργασιακών δικαιωμάτων – και ο οποίος φαίνεται ότι επέδρασε σημαντικά υπέρ του “Brexit”. Ο ελληνικός λαός έχει κι αυτός το δικό του, σημαντικό μερίδιο σ’ αυτούς τους αγώνες. Αγώνες που ανέδειξαν την αντιδραστικότητα και βαρβαρότητα της ΕΕ, έκαναν όλο και πιο μισητούς τους υπηρέτες της. Η ψήφος υπέρ του “Brexit” είναι –μεταξύ άλλων– και ένα από αποτέλεσμα αυτών των αγώνων, μια απάντηση στη μοιρολατρία και ηττοπάθεια όπου αστοί και ρεφορμιστές προσπαθούν να ρίξουν την εργατική τάξη και τη νεολαία, λιβανίζοντας τη δήθεν «ματαιότητα» κάθε προσπάθειας αντίστασης, αναζήτησης μιας εναλλακτικής πορείας.

5. Ο βρετανικός λαός έζησε την αθλιότητα των δικών του «Μένουμε Ευρώπη», των –τόσο γνωστών στον ελληνικό λαό– εκβιασμών και απειλών, με τους οποίους οι ηγέτες της ΕΕ, τα αστικά/ιμπεριαλιστικά επιτελεία παγκόσμια, τα διεθνή ΜΜΕ προσπαθούν να συγκρατήσουν τις ραφές της, που ξεσκίζονται από παντού. Και τι δεν ακούστηκε, για οικονομική καταστροφή, καταστροφή του δυτικού πολιτικού πολιτισμού, 3ο παγκόσμιο πόλεμο κ.λπ. Επιχείρησαν να χρησιμοποιήσουν και την (αρκετά ύποπτη) δολοφονία της βουλευτού Κοξ των Εργατικών (ήταν από τους επικεφαλής της υποστήριξης της παραμονής της Βρετανίας στην ΕΕ). Υπέρ της παραμονής στην ΕΕ είχαν ταχθεί οι διευθυντές των 50 μεγάλων πολυεθνικών της Ευρώπης, η αυτοαποκαλούμενη Στρογγυλή Τράπεζα των Βιομηχάνων της Ευρώπης (συμπεριλαμβάνονται αρκετές μεγάλες βρετανικές πολυεθνικές, που έστειλαν και επιστολή στους εργαζόμενούς τους να ψηφίσουν υπέρ της παραμονής), τα πέντε μεγάλα κόμματα της Βρετανίας – και βέβαια η κλίκα των Γιούνκερ, Μέρκελ, Ολάντ κ.λπ. καθώς και ο Ομπάμα. Όλοι αυτοί δέχτηκαν ένα ισχυρό ράπισμα, ένα σοκ – και σήμερα βρίσκονται σε εμφανή αμηχανία, σύγχυση, εκνευρισμό ή και πανικό. Μέχρι και την τελευταία στιγμή (καθησυχάζοντας τον ίδιο τον εαυτό τους) εμφανίζονταν σίγουροι ότι θα επικρατήσει η παραμονή της Βρετανίας στην ΕΕ, λαιδορούσαν αλαζονικά τους «ηττημένους της παγκοσμιοποίησης» εργάτες, άνεργους και φτωχούς της Βρετανίας ως αμόρφωτους κακομοίρηδες που πέφτουν θύμα των «λαϊκιστών», θεωρώντας ότι τους έχουν στο χέρι. Έχει αποδειχτεί αμετάκλητα –το δημοψήφισμα στην Βρετανία το έδειξε ξανά– ότι η «δημοκρατική» ΕΕ δεν μπορεί να ανεχτεί στο παραμικρό ακόμα και τη φωνή ή την ψήφο των

«από κάτω», ότι γι' αυτή κάθε έννοια λαϊκής κυριαρχίας είναι ασυμβίβαστη με τη δικτατορία των αγορών και της παχυλής γραφειοκρατίας των Βρυξελλών.

6. Η διαχείριση της «επόμενης μέρας» δεν είναι καθόλου εύκολη για την ελίτ της ΕΕ. **Είναι ένα ερωτηματικό αν είναι καν εφικτή** – ή αν μπήκαμε σε μια φάση μη αναστρέψιμης διάλυσης της ΕΕ. Στην ίδια την Βρετανία, καταρχάς, ανοίγει το θέμα της απόσχισης της Βόρειας Ιρλανδίας και ξανά της Σκωτίας (με το σκεπτικό ότι θέλουν να παραμείνουν συνδεδεμένες με την ΕΕ). Σε όλη την Ευρώπη, επικρέμεται ντόμινο εξελίξεων (αίτημα για δημοψήφισμα στην Ολλανδία, διεκδίκηση της Ισπανίας του Γιβραλτάρ από την Βρετανία, ανεξαρτησία της Καταλονίας, αποσχιστικές τάσεις στη Βόρεια Ιταλία, πολιτική αποσταθεροποίηση από την καθίζηση των παραδοσιακών αστικών φιλοΕΕ κομμάτων κ.ά.). Ακόμα κι αν υπάρξει κάποια εντελώς πρόσκαιρη διευθέτηση αυτών των μετώπων, το γεωπολιτικό βάρος της ΕΕ (ήδη υπό αίρεση από την άνοδο των «αναδυόμενων» Κίνα, Ρωσία κ.ά.) μάλλον δέχεται ένα αγιάτρευτο πλήγμα – που σημαίνει **ένα οριστικό στρατηγικό ρήγμα στην «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση»**.

7. Το ιερατείο των Βρυξελλών, οι Γιούνκερ, Τουσκ, Μέρκελ κ.λπ. μετά το αποτέλεσμα προσπαθούν να εμφανιστούν «ψύχραιμοι», να πείσουν τους λαούς –και κυρίως τις «αγορές»!– ότι «η Ευρώπη θα προχωρήσει», να δείξουν φραστική «πυγμή» απέναντι στην Βρετανία (ιδίως στον βρετανικό λαό). Στην πραγματικότητα έτσι δείχνουν **μόνο πόσο ευάλωτοι είναι:** στις «τρύπες» της ΕΕ που χάσκουν παντού, στο ότι δεν έχουν κανένα σοβαρό «σχέδιο Β΄» για την «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση», στο ότι είναι αμετακίνητα καρφωμένοι στις βάρβαρες πολιτικές των «Συμφώνων για το Ευρώ», των Μνημονίων, του ακραίου νεοφιλελευθερισμού. Στο ότι τρέμουν, εντέλει, μην και το οικοδόμημά τους, σαρακοφαγμένο από παντού, καταρεύσει σαν ντόμινο.

8. Για την παγκόσμια οικονομία (είναι σε εξαιρετικά οριακή και εύθραυστη κατάσταση, όπως δείχνουν και τα μικρά και μεγάλα κραχ των τελευταίων μηνών), η ψήφος υπέρ του “Brexit” είναι πολύ πιθανό να πυροδοτήσει το ξέσπασμα μιας νέας, ακόμα μεγαλύτερης και πιο καταστροφικής κρίσης. Όχι τόσο επειδή υπάρχει ένα άμεσο κραχ στα χρηματιστήρια κ.ά. (σε κάποιο βαθμό ήταν αναμενόμενο) – όσο γιατί έχουν συσσωρευτεί όλες οι «εκρηκτικές ύλες» γι' αυτό, από το βάθεμα της δομικής κρίσης του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος. Ακόμα πιο επισφαλής είναι η κατάσταση της οικονομίας σε ΕΕ/Ευρωζώνη – που έτσι κι αλλιώς ήταν στο επίκεντρο της παγκόσμιας κρίσης. Μάλλον θα επιχειρηθεί αυτή η νέα όξυνση της κρίσης να αποσοβηθεί με νέα κύματα «ποσοτικής χαλάρωσης», δηλαδή ταίσματος του κεφαλαίου και πρώτα απ' όλα των τραπεζών και των «αγορών» με χρήμα από τις κεντρικές τράπεζες. Δεν είναι όμως καθόλου σίγουρο ότι έστω κι έτσι θα καταφέρουν να

ελέγξουν την κατάσταση.

9. Το “Brexit” ήδη οδήγησε στην παραίτηση του Κάμερον και φέρνει το κυβερνητικό κόμμα, τους Συντηρητικούς (είχαν διαιρεθεί πάνω στην στάση τους στο δημοψήφισμα) σε μια βαθύτατη κρίση με απρόβλεπτες συνέπειες. Όμως το αποτέλεσμα είναι κόλαφος και για την ηγεσία των Εργατικών. Ο επικεφαλής τους Κόρμπιν (πρόσφατα εκλεγμένος στη βάση μιας μαζικής προσδοκίας για μια εναλλακτική πολιτική, μετά από δεκαετίες σκληρών νεοφιλελεύθερων επιθέσεων) πολύ γρήγορα εγκατέλειψε τις κριτικές του στην ΕΕ και συνθηκολόγησε στην υπεράσπισή της. Μια στάση που δεν απέχει πολύ από την ελεεινή μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ. Συνολικά, η ψήφος του βρετανικού λαού είναι ένα **ηχηρό μήνυμα για παρόμοιες απόψεις στην Αριστερά** όλης της Ευρώπης, η οποία στην πλειοψηφία της –αν μη τι άλλο– δεν αποτολμά να μιλήσει για την ανάγκη πάλης ενάντια στην ΕΕ, με «επιχειρήματα» δανεισμένα απευθείας από το αστικό στρατόπεδο (μεταρρύθμιση της ΕΕ για μια «άλλη Ευρώπη», κίνδυνος εθνικισμού από μια διάλυση της ΕΕ κ.λπ.), αφήνοντας ανεπίτρεπτα πολιτικό χώρο σε διάφορα ακροδεξιά ρεύματα.

10. Ο εσμός των Ελλήνων «Μένουμε Ευρώπη» (ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, Ποτάμι, αργυρώνητοι δημοσιογράφοι κ.λπ.) έδωσε ένα ακόμα δείγμα της αθλιότητάς του, θρηνώντας για «μαύρη μέρα», βλέποντας παντού λαϊκιστές, ακροδεξιούς κ.λπ., ανακαλύπτοντας που και που καμιά ατάκα για τις... ευθύνες μιας Ευρώπης που έχει παρεκκλίνει απ’ την πορεία και τις αξίες της! Βιάζονται να κλείσουν κάθε συζήτηση που θα αμφισβητεί την «ευρωπαϊκή πορεία της χώρας». Θυμούνται κάθιδροι το βροντερό ΟΧΙ του ελληνικού λαού στο δημοψήφισμα της 5 Ιουλίου 2015 και τι εκφράζει, ότι η δυναμική του είναι ζωντανή, όσο κι αν κατάφεραν να το πλήξουν με τη βοήθεια του μεταλλαγμένου ΣΥΡΙΖΑ. **Ξέρουν πολύ καλά ότι και στη χώρα μας η απόρριψη της ΕΕ και του Ευρώ μεγαλώνει** (φαίνεται και σε διάφορες δημοσκοπήσεις, όπως και σ’ όλη την Ευρώπη). Γι’ αυτό άλλωστε δεν έχουν ποτέ αποτολμήσει ένα πραγματικό δημοψήφισμα γι’ αυτό το θέμα, παρά μόνο κακαρίζουν ότι ο ελληνικός λαός θέλει «πάση θυσία» το Ευρώ και την ΕΕ (δηλαδή την καταστροφή των Μνημονίων). Και πετάνε και καμιά κοτσάνα, ότι τάχα... δεν άλλαξαν και τόσα πολλά, γιατί η Βρετανία ανέκαθεν είχε μια «ειδική σχέση» με την ΕΕ!

Μ’ αυτό το μπλοκ ήρθε –ύπουλα– να στοιχηθεί αντικειμενικά και το ΚΚΕ, που αρχικά παρουσίασε το θέμα της παραμονής ή όχι της Βρετανίας στην ΕΕ ως «ψευτοδίλημμα» για τις εργατικές και λαϊκές μάζες (αν και μετά το αποτέλεσμα θέλει να εμφανίζεται... «δικαιωμένο»).

Οι εργαζόμενοι, οι άνεργοι, τα φτωχά λαϊκά στρώματα, η νεολαία στη χώρα μας **πρέπει να**

πάρουμε δύναμη απ' τη νίκη του "Brexit", για να εντείνουμε τους αγώνες μας, για την ανατροπή των Μνημονίων και όλων των υπηρετών τους, παλιών και νέων - και για να επιβάλλουμε την έξοδο από Ευρώ/ΕΕ όσο το δυνατόν πιο σύντομα.

Μια νέα κατάσταση διαμορφώνεται σε όλη την Ευρώπη, πολύπλοκη και σύνθετη. Η κρίση των αστικών/ιμπεριαλιστικών σχεδίων, η αποσύνθεση της ΕΕ, η οικονομική και πολιτική κρίση κ.λπ. δημιουργούν προϋποθέσεις για την άνοδο των εργατικών και κοινωνικών αγώνων - και έχουμε τέτοια σημάδια σε πολλές χώρες. Λείπει όμως σχεδόν παντού μια ικανή, αποφασιστική και αξιόπιστη ηγεσία: μια κρίση του εργατικού κινήματος που ασφαλώς εγκυμονεί και σοβαρούς κινδύνους. Σε όλη την Ευρώπη, το κενό που δημιουργείται δεν πρέπει να επιτρέψουμε να καλυφθεί από ρεύματα ενός αδιέξοδου αστικού «ευρωσκεπτικισμού», ακροδεξιά ή/και φασιστικά ή μιας ανύπαρκτης «ανανέωσης» της ΕΕ. Αλλά να παλέψουμε για να καλυφθεί από την ανάπτυξη των ταξικών αγώνων και τον διεθνιστικό συντονισμό τους, από τις δυνάμεις ενός εργατικού κινήματος σε ανασυγκρότηση-ανασύνθεση, από την οικοδόμηση επαναστατικών δυνάμεων, σε κάθε χώρα και σ' όλη την Ευρώπη. **Αυτός είναι ο δρόμος για να νικήσουμε, να διαλύσουμε την αντιδραστική ΕΕ του κεφαλαίου, του ιμπεριαλισμού, του πολέμου και του ρατσισμού, ν' ανοίξουμε τον δρόμο στη μόνη πραγματική εναλλακτική, σε μια Ευρώπη των Εργαζομένων, δημοκρατική και ριζοσπαστική, ενωμένη και σοσιαλιστική.**

24.6.2016